

Sådan arbejder vi med elevernes sociale kompetencer på Elsesminde Odense Produktions-Højskole

På Elsesminde Odense Produktions-Højskole arbejder vi hele tiden på at udvikle pædagogikken og indsatserne, så alle elever på skolen profiterer af at være her. Vores vision er, at vi styrker indsatserne for et personligt, socialt og fagligt kompetenceløft, således at eleverne opnår øget selvtillid og selvværd, samt almen dannelse og lyst til læring.

For at imødekomme vores vision, har Elsesminde Odense Produktions-Højskole nedsat en arbejdsgruppe, der fungerer som tænketank, tovholder og initiativtager i de fire pædagogiske teams.

Sociale kompetencer

Et af de vigtigste områder er at højne elevernes sociale kompetencer. Grundlæggende kan man sige, at først når eleverne kan agere og trives sammen med andre mennesker, kan de komme videre i deres udvikling og afklaring. Derfor har der, i første omgang, været fokus på denne del af elevernes udvikling. Igennem workshops i teamet, interviews med værkstedslærerne og vidensdeling via fremlæggelse og skriftligt materiale. Dette materiale ligger nu tilgængeligt for alle medarbejdere som opslagsværk og inspirationskilde. Det er hensigten at bevidstgøre og opkvalificere vores indsatser i forbindelse med elevernes sociale kompetencer.

Vi arbejder med elevernes sociale kompetencer ud fra definitionen beskrevet på [RKA - Sociale kompetencer](#) på www.realkomp.dk.

Social kompetence er evnen til at balancere mellem egne behov, andres og fællesskabets behov på en hensigtsmæssig måde. Samt at deltageren tager aktiv del i fællesskabet med henblik på at pleje såvel fællesskabets som egne interesser.

Social kompetence udvikles gennem deltagelse i sociale praksisfællesskaber med reel medindflydelse på relevante beslutningsprocesser.

I produktionsskoleværkstedet er der tale om at bidrage til arbejdsfællesskabets sociale liv og trivsel i opgaveløsningen.

Der er seks kompetenceområder, der er beskrevet på www.realkomp.dk: *relationskompetencer, evne til at indgå i forpligtende fællesskaber, evne til at indgå i demokratisk funderede fællesskaber, empati, lede og tage følgeskab og konflikthåndtering.* I det følgende er eksempler på hvordan værkstederne arbejder med de seks kompetenceområder.

Relationskompetence

Køkken

Der anvendes i stor stil sidemandsoplæring. En gammel elev får ansvaret for en ny. Det gøres for at instruere i de forskellige opgaver der er i køkkenet. En ny elev bliver føl hos en gammel elev, også for at komme ind i fællesskabet.

Kontor og service

Relationskompetencen kommer i spil i alle de situationer, hvor vi på værkstedet har med hinanden at gøre. Vi arbejder med den igennem samtaler enkeltvis og samtaler i gruppen. Som lærere taler vi med eleverne som ligeværdige individer. Vi forsøger at bringe samværet ned på et roligt og trygt niveau, og

forsøger at tage pusten af ballonen når elever ind i mellem er meget i forsvar. Vi tager samtaler individuelt og i gruppen om hvad det gør ved os. Vi stiller spørgsmål og forsøger at være nysgerrige. Vi taler om hvordan vi gerne vil have det på værkstedet og hvad vi hver især skal gøre for at vi får det sådan. Vi laver individuelle aftaler med eleverne om hvilke udviklingspunkter de skal, og selv gerne vil, arbejde med.

Tekstil og Design

Inden en ny elev begynder på værkstedet, tales med de gamle elever om, hvordan det er at være ny, at de skal tage godt imod den nye.

Et eksempel på en sms umiddelbart før en ny elev begynder, hvilket giver god forberedelse fra elevernes side." *Godmorgen piger. Vi får en ny elev i dag, hun hedder Camilla, hun har brug for at blive modtaget venligt, det plejer I også at være gode til 😊 Vi har alle lidt at slås med, det har hun også. Vi ses, kh Helle"*

Første dag på værkstedet viser en gammel elev den nye rundt på Bybondegården. Det ses ofte at eleven, der viser rundt, bliver dén elev, den nye elev taler mest med.

Ved morgenbordet tales om mange forskellige emner, så alle har mulighed for at tale med om et eller andet. Til RKA-samtalerne tales om, hvordan eleven bliver bedre til at indgå i diskussioner/samtaler rundt om bordet.

Læreren gør meget for at være sig selv - påtager sig ingen facade. Læreren fortæller om personlige oplevelser, for på den måde at vise hvem man er, hvilket skaber tryghed blandt eleverne.

Der bliver talt åbent (med elevens accept) om en elevs vanskeligheder. De andre elever er herefter mere forstående og tør selv vise egne svage sider, når andre løsner op, kan de også godt!

Læreren har delt eleverne i grupper på elevernes fri-fredage, med den fælles opgave at mødes hjemme hos en af eleverne og bage boller til hyggeligt morgenbord på selve dagen og til værkstedets fryser. Det har efterfølgende givet et godt sammenhold og en god omgangstone på værkstedet.

Empati

Fyns Laksefisk

Der tales meget med eleverne om, at der er en grund til at folk gør som de gør, og at man ikke altid hverken kan, eller skal acceptere det. Dette kommer der en større og større forståelse for, efterhånden som elevernes kendskab til hinanden vokser.

"Hvis du taler så hårdt til de andre elever, må du forstå at de bliver kede af det og såret. Det er ikke alle, der er vant til den omgangstone. Sæt dig ind i hvordan personen selv taler, når du skal tale med vedkommende. Selv om det er ment i sjov når man siger noget til de andre elever, modtages det ikke altid som sjovt."

Musik

Igennem det meget tætte samarbejde det er at spille musik, ses det tydeligt om eleven kan udvise empati. Det er nemt at se/fornemme når empati ikke er til stede. Dette tager værkstedslæreren med den enkelte elev ved forløbsamtaler, men bruger også meget tid til at tale med eleverne om det i gruppen, dog uden at udstille den/de der handler om, men taler om vigtigheden i at kunne sætte sig ind i en anden persons sted og se det fra hans/hendes synsvinkel.

Bygge/anlæg

På Bygge/anlæg er åbenhed og ærlighed højt værdsat imellem elever og værkstedslærer. Derfor kan vi også rumme de mindre gode dage, som alle har nu og da. På Bygge/anlæg forsøger værkstedslæreren

hver dag, at skabe rum hvor alle føler sig hjemme. Det gøres ved, at der tages kraftig afstand til vold, mobning eller andre former for upassende opførsel. På Bygge/anlæg forklares, ikke fordømmes. Der tales i en venlig og tydelig tone, som alle føler sig godt tilpas i. På Bygge/anlæg forsøger vi, at se verden igennem vores elevers øjne. Vi arbejder intensivt med tabubekæmpelse og adfærdændring i en atmosfære, hvor alle kan stole på hinanden.

Konflikthåndtering

Natur- og miljøkompagniet

Nogle elever er gode til at få situationer kørt op og skabe en konflikt.

Elever opfordres først til at tage problemet op med hinanden og lykkes det ikke at finde en løsning, kan de komme og få hjælp af en lærer, der enten kan sige det til den anden part eller spørges til råds.

Der bliver talt med eleverne enten hver for sig, eller de involverede parter sammen. Parternes oplevelse af situationen forklares og lærer medvirker som mægler.

Ved første startsamtale tales der meget om elevens temperament, og lærer og elev laver aftaler om, hvordan eleven skal reagerer, hvis denne kan mærke, at der nu kommer en voldsom reaktion. Det kan f.eks. være at gå væk, eller kontakte en lærer.

Træ

Ved konflikthåndtering gøres der ofte brug af en 3. person. Det kan være en lærer eller vejlederen. Der er ikke de store konflikter på træ. Der gøres meget ud af tale med eleverne i øjenhøjde. Det er vigtigt ikke at tale ned til dem, men at betragte dem som voksne mennesker.

Kontor og service

I konfliktsituationer har vi nogle gange bedt parterne om at gå for sig selv og få snakket om hvad der er sket og hvorfor der er blevet reageret som der er. Det forsøges at få parterne til at forstå hinanden. Lærerne har også været med i samtalerne, hvis det ikke har været muligt for eleverne selv at ordne det. Konflikter skal løses, ikke mindst fordi det påvirker fællesskabet når nogen har en konflikt. Det har også været nødvendigt at få en enkelt elev flyttet fra værkstedet pga. konflikter med de andre.

Evne til at indgå i demokratisk funderede fællesskaber

Grøn Pædagog

I nogle situationer, f.eks. ved ønsket om noget særligt morgenmad eller en tur værkstedet skal på, bliver eleverne bedt om i fællesskab at finde ud af det.

Der gøres meget ud af at lære hvornår og hvor længe man har taletid og at lytte til hinanden både ved morgenbordet og ved fremlæggelser.

Eleverne forhandler meget med lærerne, og kommer med alternativer til det lærerne foreslår, hvilket der bliver lyttet til, og nogle gange bliver forslagene brugt.

Idræt

For at inddrage eleverne i værkstedets opgaver og i beslutningsprocesserne, gives der tid til at tale om elevrådsrelaterede emner. Værkstedets aktiviteter, besluttet for en stor del af tiden, i samråd med eleverne. På den måde tager eleverne også større ejerskab for opgaverne. Ved morgenmøderne tales der ofte om aktuelle politiske emner.

Køkken

Alle bidrager positivt til opgaveløsninger. Ved sociale arrangementer forventes det at alle deltager, og medvirker positivt i arrangementet. Ved måltiderne skal eleverne ligeledes deltage og medvirke positivt.

Lede og tage følgeskab

Tekstil og Design

Læreren taler med eleverne om at der, i enhver situation, er nogen der tager lederskabet. Når eleverne har viden om det de skal producere, får de selv lov til at styre hvordan de vil arbejde. Den "overansvarlige" udpeges af læreren og de er højst fire, der skal arbejde sammen. Ansvaret lægges ud til gruppen og de skal finde ud af hvem der er bedst til hvad, så de på den måde udnytter hinandens ressourcer.

En elev kan sige: *"Det kommer an på hvem der leder..."* Man skal øve sig på at tage følgeskab af alle, også selv om man ikke lige er bedste venner. Man skal kunne arbejde sammen alligevel.

Sætter eleven sig selv højt som leder i RKA-skemaet, skal denne øve sig i at formulere sig ordentlig til sine følgere, og ikke kun give ordre.

Medie Digital

Det at lede og tage følgeskab er en vigtig del af arbejdet på Medie Digital. F.eks. får to elever ansvar for ro og orden når værkstedslæreren er til møder. Det er ikke altid de samme to elever, men altid nogle man kan betro opgaven. De skal hjælpe de nye elever, passe telefon og tage imod gæster. De andre følger med og det er der ingen der brokker sig over.

Sidemannsoplæring er også en rigtig god måde for eleverne at prøve det at lede og tage følgeskab på.

Bygge anlæg

På Bygge/anlæg er der en arbejdsgiver (værkstedslæreren), som på en hvilken som helst anden arbejdsplads. Arbejdsgiveren uddelegerer opgaver til eleverne på en måde, så mest mulig indflydelse på egen hverdag opnås for alle.

Bygge/anlæg giver friheden i hverdagen til alle, som forstår og bruge den fornuftigt. Man lærer at tage ansvar for egen hverdag. Et ansvar, som gør én selvstændig.

På Bygge/anlæg benyttes der i høj grad sidemannsoplæring og dialogbaseret undervisning. Dialogbaseret undervisning bruges ofte af værkstedslæreren, under f.eks. morgenmødet eller igangsætning/undervisning af diverse opgaver. Denne undervisningsform inddrager den enkelte elev mest muligt, efter fælles initiativ – både elevens og værkstedslærerens.

Evnen til at indgå i forpligtende fællesskaber

Dyr og Økologi

Der tales med eleverne om, at det er vigtigt at kunne tage følgeskab. Jo mere ansvar eleverne får, jo mere lederskab tager de. Der tales meget om omgangstonen mellem eleverne på værkstedet.

Det er vigtigt at alle møder op til weekendvagter. Her er det meget tydeligt hvem, der arbejder effektivt og hvem, der arbejder langsomt. Der appelleres til elevernes omsorg og ansvarsfølelse; *"det er vigtigt du kommer, ellers bliver krybdyrene ikke passet"*

Der bliver rost meget både individuelt og rundt om bordet.

Jo mere ansvar der lægges over til eleverne, jo mere forpligtet føler eleven sig. Har en elev det skidt, og ikke når sine daglige gøremål, går de andre ind og hjælper til - dyrene skal jo passes.

Værkstedet tager på mange ture/virksomhedsbesøg. Her deltager alle elever - oftest også dem der afspadserer den dag.

Læreren sender sms til holdet efter en god dag eller efter en dag på dyrskuet. Det er altid positive beskeder; *"tak for en rigtig dejlig dag, I har været utrolig dygtige, hilsen jeres gamle lærer"*.

Kontor og Service

Vi giver eleverne medbestemmelse på de områder, hvor vi skønner det er muligt. Vi taler med eleverne om, hvor der er medbestemmelse og hvor der ikke er. Holdet taler sammen om, hvorfor regler er lavet og hvad de er godt for og der opfordres til at deltage i elevrådsarbejdet.

Ejendomsservice

I spisesituationen om morgenen ses ofte nyheder på TV. I disse situationer sker det ofte at der tages et emne op. Det kan være alt fra sport, indvandrerpolitik, politik i almindelighed, ungdom og sex etc. Intet emne er for lille til at blive diskuteret. Alle elever deltager flittigt i enhver diskussion. Nogle gange diskuteres arbejdsopgaver. Her lægges der op til demokratiske beslutninger.

Juni 2011/Læringsvejlederne